

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Narodna in Zdravstvena društva (Ivan Chicago) in Kanada \$9.00 na leto, \$4.00 na pol leta, \$2.00 na četrti leta; za Chicago in okolice Cook Co., \$9.50 na leto, \$4.75 na pol leta; za Innesmeto \$11.00. Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$9.00 per year, Chicago and Cook County \$9.50 per year, foreign countries \$11.00 per year.

Cena oglaševanja po dogovoru. Rokopisi dopisov in nenarodnih članov se ne vraščajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communication, and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vso, kar ima stik s Metom:

PROSVETA

2857 - 59 So. Lawndale Ave., Chicago 22, Illinois

Barantanje za italijanske glasove

Ko bo bodoči zgodovinar listal po rekordih visoke diplomacije današnjih dni, bo gotovo ponavljal: "Kakšna amoralnost! ... kakšna amoralnost!" (Amoralnost: brez morale.) Visoka diplomacija sicer še nikdar ni poznala morale drugače ko v leksikonu, kar je svoje dni potrdil tudi italijanski diplomat Machiavelli, toda z možno izjemo fašističnih držav ni še nikdar tako nizko padla ko v naših dneh, po zadnji vojni. In padla je najbolj v Washingtonu, odkar je Trumanova administracija na krmilu.

Visek te amoralnosti se kaže v vsej svoji nagoti napram Italiji, kjer državni departament odprto tekmuje v tekoči italijanski volilni kampanji na strani reakcije, da o Palestini in cinicnem igranju z Združenimi narodi sploh ne govorimo. Še ni dobro odjeknilo Trumanovo rožljanje pred kongresom, namenjeno tudi italijanskim volilcem, že so Amerika, Anglija in Francija ponudile Italiji — Trst! To bo pa zagotovilo zmago Vatikanu in drugi italijanski reakciji! V isti namen je Truman zadnji teden podpisal tudi dekret, s katerim je Amerika poklonila Italiji 29 trgovskih ladij. V isti namen je teden pred državni departament tudi "obvestil" Italijane, ako bo pri prihodnjih volitvah zmagala ljudska fronta, tedaj se naj kar pod nosom obrišejo za vsako nadaljnjo ameriško pomoč! Od Marshallovega načrta naj ne pričakujejo niti centa.

Ne spominjamo se, da bi kakšna država bolj globoko padla v amoralnem kramarstvu kakor je zadnje dni padla velika in močna Amerika, dežela Washingtona in Jeffersona, Lincolna in Roosevelta. Ne spominjamo se in tudi zgodovina ne pomni, da bi kakšna država kdaj na tako prostaški način kupovala volitve v kaki drugi državi, v tem primeru na drugem kontinentu. Vse to v imenu "demokracije"! Vse to na način kakor korumpirane politične mašine kupujejo glasove pri občinskih ali državnih volitvah v Chicagu, New Yorku, Philadelphiji ali kakem drugem mestu, kjer je razpasena brezmejna korupcija, kjer so politične mašine starih kapitalističnih strank povezane z navadnimi in rafiniranimi gangeži.

Ni čudno, ako marsikje v Evropi, ali dober del Kitajcev in drugih kolonialnih narodov odklanjajo tako — "demokracijo". Nič se ne bomo čudili, ako se bo mnogim v Evropi — yes, tudi v Italiji — ta kramarska "demokracija" še bolj pristudila. Nas pa to boli, kakor mora boleti slehernega državljanja, ki v svoji deželi vidi nekaj več, nekaj višjega in lepšega nego vidijo wall-streetski in militaristični kramarji, ki so danes na krmilu vlade in se za dosego svojih ciljev cinicno poslužujejo vseh, tudi še bolj amoralnih sredstev. Z ugledom dežele delajo kakor svinja z mehoma.

Ko je zadnja sobota prišla vest, da so Amerika, Anglija in Francija ponudile Italiji Trst, kar nismo mogli verjeti, čeprav jo je meščanski tisk prinesel z velikimi naslovi. Poteza je bila tako prozorna, prostaška in kramarska, da se nam je zagnjusila do dna duše. Če kakšna diplomatska poteza sliči amoralni monakovski kupčiji, tedaj sigurno spada ta kupčija s Trstom v isto kategorijo. Ko pišemo te vrstice, še ne vemo, da-li se je našel kak Italijan ali ne, ki je vzkliknil: Po takih pogojih in pod takimi okoliščinami pa Trsta ne maram!

Kot pišejo, se je ideja porodila v francoskem zunanjem ministrstvu, nakar sta jo hitro — zadnji četrtek — odobrila tudi London in Washington. Ampak v ameriški javnosti je bil storjen vtis kot da je ta ideja prišla iz Washingtona. Kjerkoli se je že porodila, zapadnim "demokracijam" sigurno ne dela nobene časti. Monakovska kupčija je bila podkupnina Hitlerju, Trst naj bo podkupnina italijanskemu šovinizmu in reakciji. Monakovska kupčija je užgala drugo svetovno vojno, toda mi upamo, da Trst ne užge tretje svetovne vojne, dasi močno diši po provokacijah. Upamo, da bodo v Jugoslaviji in Rusiji ohranili hladno kri in da ne bodo nasledili provokacijam ter zapadnim imperialistom dali pretezo za spremembo "mrzle" vojne v — "vročo" vojno. To bi bila tragedija vseh tragedij.

Kar se Trsta in njegovega "svobodnega" ozemlja tiče, je resnica, da s sklenitvijo italijanske mirovne pogodbe to vprašanje ni bilo rešeno. To je bilo znano vsem, ki so količkar poznali tržaški vprašanje. Po splošnem mnenju je tista "rešitev" predstavljala le začeti kompromis. Toda ta kompromis se je za Tržačane v resnici še slabše obnesel kakor so v Parizu domnevali. Kdor za sledujoče tržaške dogodke, temu je znano, da postaja tamkajšnji položaj bolj in bolj nevarnejši. Za ta položaj sta v glavnem dva razloga.

Prvi razlog je v tem, ker radi "mrzle" vojne med Zapadom in Vzhodom ne more priti do sporazuma, kdo naj postane tržaški gospodar. Kogar je Rusija predlagala, ga je zavrgla bodisi Amerika ali Anglija, s prikimanjem Francije. Kogar je predlagala kakšna zapadna sila, ga je zavrgla Rusija. Slednja je predlagala več kandidatov, o katerih bi človek mislil, da bodo za zapadne sile sprejemljivi, posebno par odličnih Skandinavcev. Ampak politika zapadnih sil je očividno šla za tem, da sploh ne pride do imenovanja tržaškega gospodarja, da lahko Trst ostane v anglo-ameriških rokah kot važna strateška baza. Z zapadnimi silami je sodelovala tudi italijanska vlada, ki je tudi prozorno sabotirala sporazum z Jugoslavijo, koga naj skupno sugerirata zaščitnemu svetu za tržaškega gospodarja.

Drugi razlog za veliko brezposelnost in naglo propadanje Trsta pa je v tem, ker bi mogel Trst prosperovati le tedaj, ako bi bil povezan s svojim naravnim gospodarskim zaledjem — z Jugoslavijo in podonavskimi državami. Ker je bil Trst od tega zaledja odtrgan, je bil tudi obsojen na gospodarsko propadanje. Tej usodi bi se rešil le tedaj, ako bi bil takoj po podpisu italijanske pogodbe dobil modrega gospodarja in ako bi se bil gospodarsko povezal z

O priredbah naj bi pisali kratka poročila

Pony, Mont.—Enkrat letos se bo pričela pomlad. (Tukaj smo šest tisoč čevljev nad morjem in še ni nobenega znamenja pomladi.) Za spomladjo pride poletje in z njim pikniki in zabave v naravi.

Človek se rad raduje v veseli družbi, kar je dobro in pravilno, prosil pa bi naše društvenike, da bi naznanjali priredbe kolikor mogoče na kratko, po končani zabavi pa je sploh ni treba omenjati, izvzete naj bi bile le dobrodelne in politične priredbe. Tisti, ki so bili navzoči na zabavi, vedo, ali je bilo "lušno" ali ne, za druge, ki smo daleč stran, pa taka poročila nimajo nobenega pomena. Bolje bi bilo, da bi se dotični prostor v Prosveti porabil za kaj drugega.

Veliko Slovencev čita Prosveto. Tudi mnogi rojaki v stari domovini. Slednji mislijo, kako dobro nam je tukaj, ko čitajo poročila o naših zabavah. Resnica je, da je nekaj Slovencev v tej deželi, ki imajo dobre čase, toda večini pa ni z rožicami postlano.

Seveda, če ni Prosveta zame taka kot je, jo lahko pustim v miru, toda rajši vidim, da ima več naročnikov kot manj! Pa brez zamere, rojaki, kajti kar sem zapisal, je zapisano z dobrim namenom.

Večkrat čitamo ali slišimo angleški izraz "dokler ni prepozno". To frazo danes radi ponavljajo sovražniki delavstva in vsega napredka. Ta fraza je v prvi vrsti naperjena proti Rusom in Slovanom sploh.

Kapitalistična reakcija se še vedno domišlja, da je sol naše zemlje in kdor hoče kaj spremeniti, je naš sovražnik. To bi se reklo, da kakor hitro je kapitalistom zabranjeno izkoriščati delavca po njih volji, takoj zaplozajo, da sta svet in civilizacija v nevarnosti! Sreča pa je, da se mnogi delavci ne zmenijo za to kapitalistično upitje. Mnogi vedo, da bi bil velik blagoslov za vse človeštvo, ako bi gospoda v talarjih in frakih danes pobrala ves denar in zlato in se preselila na mesec. Mi ji bi voščili srečno pot v upanju, da se nikdar več ne vidimo. Pozdrav vsem zavednim delavcem!

John Tokin.

Glas iz Libraryja

Library, Pa.—Zima se počasi poslavlja in pričela se je oglašati pomlad. Tudi nekaj težko pričakovani velikonočni prazniki so pred pragom.

Kako smo bili nekoč veseli teh praznikov in pirov, ki nam jih je dala naša ljuba mama! Toda danes je vse drugače. Nekdaj veseli prazniki so danes žalostni, ker marsikatera mati zastoj pričakuje sina ali žena moža. Na tisoče otrok je danes brez očetov in mater, katere kri je tuja zemlja. Dali so svoja mlada življenja za domovino.

Niso se zaceleljene rane, ki jih je vsakega zadnja vojna, a se že zbirajo temni vojni oblaki nad nesrečno Jugoslavijo in sploh nad vso Evropo. Kaj pa je jugoslovanski narod zagrešil, da ga ne pustijo živeti v miru? Kje je danes tisti pravični Bog? Edina svetla točka je danes Henry Wallace, kateri z vso silo nasprotuje vojni in dela za mir, dočim so vsi drugi predsedniški kandidati pod kontrolo Wall Streeta.

Žal, da najdemo vojne hujšake tudi med Slovenci. Namesto da bi vsi delali za svetoven mir, pa tudi nekateri naši rojaki napeljujejo vodo na mlin tretje svetovne vojne.

Ob tej priliki naznanjam našim rojakom v naselbini in oko-

Jugoslavijo. Toda proti temu so bili tako zapadni imperialisti kakor italijanska reakcija.

Se več! Zapadni imperialisti so bili tudi proti temu, da bi se Jugoslavija in Italija sami pobotali glede Trsta. Kot pravi jugoslovanski poslanik Sava Kosanović, je meseca novembra 1946 skušal na vse načine pridobiti ameriško vlado, da bi pristala na to, da se Italija in Jugoslavija sami pobotata glede Trsta, katerega je bila slednja pripravljena odstopiti prvi pod gotovimi pogoji — ako ji odstopi Gorico. Toda v državnem departmentu takrat niso hoteli nič slišati o tem. Zdaj pa so ponudili Trst Italiji, ne da bi se o tem kaj posvetovali z Jugoslavijo ali Rusijo, ali pa s kako drugo podpisnico italijanske pogodbe!

Glasovi iz naših naselbin



Henry Wallace in senator Taylor, glavna kandidata nove progresivne stranke za predsednika in podpredsednika Združenih držav.

lici, da bomo predvajali kinoslike iz stare domovine na velikonočno nedeljo, začetek točno ob sedmih zvečer. Ker je še dosti rojakov, ki niso videli teh filmov, upamo, da bodo nas obiskali. Ves prebitek je namenjen za organizacijo SANS. Za prigrizek in pijačo bo skrbel gospodinski klub. Članice tega kluba so naprednega mišljenja in vedno pripravljene pomagati za vsako dobro stvar. Gospodinski klub in naše društvo sta tudi sklenila, da priredimo veselico 24. aprila. Ves dobiček bo šel za slovenski radio-program, kateri ni pod kontrolo nazadnjakov, ampak naprednjakov, ki so za Henryja Wallacea in tretjo stranko.

Vsa slovenska društva v bližnjih naselbinah so prošena, da ne prirejajo svojih veselic na označeni datum. Klub se je tudi odzval na prošnjo za obrambo svobodnega tiska in prispeval \$100, društvo 386 SNPJ pa \$50.

Vsem je znano, da odkar je umrl predsednik Roosevelt, so vsi slovenski narodi na črni listi, dasiravno se je veliko Slovanov borilo za demokracijo, katere pa danes ni več v Ameriki, na njeno mesto pa se vriva fašizem. Ako bodo sedanji reaktivni ostali na krmilu, bodo imeli slovenski narodi žalostne čase. Zopet bodo poslali mladeniče v vojno, da bodo pomorili še ostalo, kar je ostalo od zadnje vojne. Ni jim še zadosti pohabljenec, dasiravno so bolnice napolnjene z njimi.

Kakor je članstvu društva 386 SNPJ znano, je umrl naš društveni zdravnik, na njegovo mesto pa smo izvolili na redni seji mladega dr. Jacka Davisa. Zaključujem in želim članstvu SNPJ vesele velikonočne praznike!

Frank Strmljan,
preds. 386 SNPJ.

Iz urada tajništva čitalnice SDD

Cleveland, O.—Želim poročati o izidu plesne prireditve čitalnice Slovenskega delavskega doma, ki se je vršila v nedeljo, 22. februarja.

Reči moram, da je za nekaj odbornikov bilo precej dela in skrb pri tej prireditvi, ampak ker se je vse dobro izvršilo in z najlepšim uspehom končalo, se na vse poti in skrbni pozabi.

Imeli smo prav polno dvorano plesalcev in drugih posetnikov. V imenu čitalnice SDD izrekam iskreno zahvalo posetnikom. Moram se tudi prav lepo zahvaliti natakarnjem Franku Ipavcu, Franku Završniku, Franku Vidrihu in mrs. Zabukovec. Bili so vsi na svojem mestu od začetka pa do konca. Lepa zahvala tudi Johnu Bo-

Priznanje vsem članom in zavednim Slovincem in Slovincem, ki so se postavili v bran in zaščitili naše napredne časopise, ki smo jih s trudom in mnogimi žrtvami ustanovili.

Torej ne pozabite prispevati po svoji moči v obrambni sklad!

S pozdravom—
Anton Jankovich, tajnik
in blag. čitalnice SDD.

Pravi, da se je spremenil svet, ne on

Cleveland, O.—Pred kratkim sem obiskal neko članico društva Svobode 748 SNPJ, katere me je opozorila, da bo imelo njih društvo zopet plesno veselico na velikonočno nedeljo v Slovenskem delavskem domu, 15335 Waterloo rd. Spomnila se je tudi usodopolnega dneva 8. aprila 1944, ki je zadel njeno društvo in še bolj moje družino, posebno mene. Premenila je tajnica društva na soboto popoldne, drugi dan pa se je vršila veselica. In tako nismo samo v družini občutili njeno izgubo, ampak občutile so jo tudi članice društva.

Dotična ženska mi je tudi povedala, da so se tedaj širile govorice, da ne bo poteklo leto dni, ko si bo njen "dedec" drugo dobil. Nekoč sem tudi čital, da odkar me je zapustila žena, sem se spremenil. Sicer pa kdo more ljudem braniti, da ne bi sodili druge ljudi po svoje. Pri naši hiši smo res svobodni in dajamo prednost rojakom, da nas lahko opravljajo, če jim je to v veselje.

Dokler si zdrav in lahko delaš, si dober človek, ko pa iz enega ali drugega vzroka ne moreš več, si pa "good for nothing" in marsikje si na rešetih, čeprav ono ne drži vode.

Poglejmo sedaj ono, kar je bilo zapisano, namreč da sem se spremenil, odkar sem izgubil ženo. V čem neki, bi rad vedel? Ali sem se jaz učil od žene napredka, organiziranja in svobodomiselnosti, ali se je ona od mene? Predno vsa se poročila, je bilo med nama vprašanje vere. Ona je bila cerkvena pevka štiri leta; to je bilo pred najino poroko. Tega ji nisem nikoli zameril, kajti imela je res lep glas in se je rada pridružila pevcom na pikniku ali pa v dvorani. Vendar pa sem ji moral dopovedati, da je civilna poroka prav tako veljavna kot cerkvena. Glavno bistvo zakona je, da se dva zakonca zavežeta drug drugemu, da bosta skupaj prijateljsko živela vse življenje in da ju bo ločila edinole smrt, in da to obljubo izpolnujeta.

Torej v tem slučaju se je ona ravnala po mojem nasvetu in to je ostalo v veljavi, kakor sva si obljubila. Danes me ne more nihče v tem spremeniti. Kar je ona zapustila, ostane pri tistem, ki ga je ljubila. Tudi vsem po svoji moči svojo očetovsko dolžnost. Če danes ne korakam za vsakim naprednjakom, ki tolče na svoj boben, ni temu kriva moja pokojna žena. Krive so razmere, ki so spremenile marsikaj. Ni moja krivda, če

so nekdanji socialisti pozabili, kar so se enkrat učili in hoteli učiti še druge. Ni moja krivda, če se ni izvršilo, kar je učil pokojni Eugene Debs. Ni moja krivda, če dela neki Brown prepagando za Socialist Labor Party, katere ni imela nikdar nobenega pomena med Slovenci v Združenih državah. Ni moja krivda, če so komunisti za Henryja Wallacea, desničarski socialisti pa se proti njemu. Zato pa ne spadam več k strankam, ki delajo med seboj veliko zmešnjavo, ampak sedaj le gledam in čakam, kaj vse se bo izcinilo iz te zmešnjave.

Torej zaključujem in ugotavljam, da se nisem nič spremenil, odkar mi je umrla žena, spremenili pa so se drugi. Če bi danes še živela moja soproga, bi zopet trpela, kajti vse kaže, da bo vojni moloh zopet poklical sina, ki ga je ljubila, kakor vsaka mati ljubi svojega sina.

Frank Barbič.

Pametni ljudje so za novo stranko

Naylor, Mo.—Neki dopisnik se domišlja, da je zelo moder, kajti neprestano nam daje dobre nasvete. Le kako bi šli naprej brez njegovih nasvetov! ...

Kadar je kdo kaj napisal o komunistih, se je on hitro oglašil in nam dopovedal in skrbno podučil, da mi komunizma ne potrebujemo, čeprav si ga nihče želel in ne pričakoval. Znano pa nam je pojasnil, da si lahko postavimo dobrega moža v Belo hišo.

Sedaj pa imamo to priložnost, a isti "modrijan" nam pravi, da je Wallace kapitalist. Pa si pomagajte! Mi vemo, da je Wallace zmožen, pošten in dober človek, zato verujemo vanj. Ako bi bil on slab, ga ne bi izrinili iz kabineta, ker pa je bil dober in neustrašen bojevnik za ljudske pravice, je pa moral iti.

Dasi se Wallace bori za delavstvo, pa so delavski voditelji proti njemu. Zakaj? Zato ker so si nabrali že milijončke in sedaj mislijo, da morajo držati z milijonerji. Smešna je trditve, da Wallace ne bi bil dober predsednik, ker ga niso delavski voditelji izbrali iz svoje srede. Prepričana sem, da bo vsakdo, ki čita Prosveto, storil svojo dolžnost in volil za Wallacea. To je naša druga prilika. Prva je bila, ko smo volili socialisti, pozneje pa so socialisti zadremali in ne moremo čakati nanje, da se prebudijo. Če bi bili pravi socialisti, bi sedaj prisločili na pomoč in pomagali poraziti reakcijo, ki se je vgnezdila v Washingtonu.

Vsakdo, ki kaj misli, bo volil za novo stranko, kajti s starima dvema ne moremo iti več naprej.

Neki mož je res zelo moder. Pred leti nam je opisal Avstrijo, češ, da je bila zelo dobra in odlikovala svoje vojake z medaljami. Tisto pisanje se mi ni videlo pametno, in sicer ne iz ljubezni do stare Avstrije, pač pa do starčkov, ki so storili svojo dolžnost. Ako dotičnik še živi, vem, da se mu dobro vidi, ko je tudi naša dežela tako dobra in vojake nagraduje z medaljami.

Morda se bo oglašil kakšen modrijan in rekel: "Starka, če ti ni prav, pa pojdi iz dežele!" Ne, jaz sem preveč delala v tej deželi in jo ljubim, žal pa mi je, ker izgubila svoje čednosti in kar bi imelo iti na boljše, gre sedaj na slabše.

Danes je ta dežela dobra za lenuhe, ne pa za delavce in farmarje. Ne mislim bogatince, pač pa navadne lenuhe. Farmarji, ki niso bili sposobni za vojake, a so oženjeni in imajo otroke, dobivajo podporo. Več otrok, večja podpora! Tako brezskrbno živijo in jim ni treba trdnosti delati, a stari farmarji pa naj se napre garajo. Človek izgubi vse veselje do dela, ko vidi tako postopanje. Kakor sem omenila, podporo dobivajo lenuhi, toda ne vem, ali zaradi volitev, ali zato, da bo več zajcev za streljanje! ...

Urška Derganc.



Zapisovanje novega newyorškega kongresnika Leona Isaacsona, ki je pri zadnjih nadomestnih volitvah silajno zmagal kot pristnik Henryja Wallacea in nove stranke.

KAJ JE TREBA VEDETI PRI PLAČEVANJU DAVKOV?

Janeg Hribar

(Nadaljevanje in konec.)

Pri določanju višine dohodkov se pa gotovo ne da kmečkih dohodkov tako natančno določiti, kot je to mogoče pri delavcu in nameščencu. Dohodki delavca in nameščenca so v celoti obdavčeni. Davčno osnovo tvori celokupna meza ali plača, od katere mora potem delavec plačati hrano, stanovanje, obleko,

ureditev nam hočejo zagovorniki starega reda in stare Jugoslavije, prikazati kot vzor, bi omenili, da je samo v štirih letih, od 1941 do 1945, in to po uradni ameriški statistiki, propadlo nič manj kot dvesto petdeset tisoč kmetov. Na drugi strani je v istih štirih letih zaslužila mala pešica ameriških milijardierjev nič manj kot 50 milijard dolarjev, kar predstavlja v našem denarju vrednost 2500 milijard dinarjev! Kmečki dolgovci v Ameriki so znašali po uradni statistiki iz julija 1946 5.160.000.000 dolarjev, kar predstavlja 260 milijard dinarjev. V nekaterih pokrajinah Amerike je v veliki krizi pred vojno propadlo dve tretjini farmarjev, ti so izgubili pri tem prav vse premoženje, njihova zemlja pa je prišla v roke finančnih družb, zavarovalnic in posameznih magnatov. Samo ena zavarovalna družba v New Yorku poseduje ogromno zemljišče, ki obsega preko 1 milijon hektarov! Tako pod kapitalizmom postaja zemlja, ki je še včeraj redila milijone kmečkih družin, sredstvo izkoriščanja delovnih ljudi pa ne samo v Ameriki, ampak tudi v drugih deželah. S kmetijskimi pridelki, pridelanimi na tej zemlji, diktirajo ameriški kapitalisti nemogoče pogoje sestradanja in v vojni uničenim državam ter jim vsiljujejo svojo politiko, kar je bistvo takozvanega "Maršalovega načrta".

Pa tudi tisti farmarji, ki so še ostali v Ameriki na svoji zemlji, so popolnoma odvisni od teh dolarških "kraljev", kajti ti diktirajo ceno kmečkih pridelkov, umetnim gnojilom, kmetijskemu orodju in strojem. Kmet pri vsem tem ne more prav ničesar odločiti. Znan je primer, da so ti magnati-prekupčevalci, ki trgujejo z ogromnimi količinami, plačevali za en funt paradiznika 1 cent, ter ga sto milijard prodajali po funtu za 20 centov. Treba je bilo samo to blago prepeljati sto milj dalje, pa so ga lahko prodali za dvajsetkratno ceno. Vsa trgovina je v rokah male pešice monopolistov, kateri popolnoma vladajo na tržiščih in po milijonih diktirajo cene. Kadar pa jim grozi, da bi zaradi povišane produkcije padla cena in bi se s tem zmanjšali njihovi profiti, tedaj začnejo uničevati in sežigati pšenico in druge kmečke pridelke, vse dotle, ko se cena zopet dvigne. Nato ponovno dovažajo blago na trg po visokih cenah. V nekaterih predelih Amerike je celo običaj, da kmetje obdelujejo na tlačanski način zemljo, to se pravi, da od pridelanega le en del obdrži zase, ostalo morajo oddati svojem gospodarju. Tak način gospodarstva in lastninskih odnosov se je sicer obdržal le po Italiji in drugih zaostalih državah. Kot pa vidimo, je uspelo tudi ameriškim kapitalistom, ki se pred vsem svetom bahajo s svojo tehniko in civilizacijo, obdržati srednjeveško izkoriščanje, kateri jim donša ogromne profite.

Vseh teh dejstev naj se spomnijo tisti, ki pri nas govorijo, da hoče država uničiti kmeta s previsokimi davki, da vodi politiko, ki je v škodo kmetu itd. Treba se je samo spomniti, v kakšnem položaju se je nahajal kmet pri nas v stari Jugoslaviji, koliko kmetov in kmetij je propadlo takrat, kake ogromne vsote so bili kmetje dolžni bankam in raznim nekmečkim elementom in kakšne perspektive je imel kmet pred seboj v stari Jugoslaviji. Predstavimo si položaj, v katerem se kmet nahaja v Ameriki, kjer pada v vedno večjo odvisnost finančnega kapitala in kjer vedno večje število kmetov zgublja svojo zemljo in prehaja na čerško palico. Na drugi strani pa lahko ugotovimo, da ni pri nas nikakršne zadolženosti kmetov in da te zadolženosti tudi ne bo, da se pristopna na različne načine izboljševanju položaja kmetov.

V Ameriki, katere družbeno

kar precejšnja večina delovnih kmetov tudi priznava. Proces propadanja kmetov v kapitalističnih državah bo z nastopajočo gospodarsko krizo še hitrejši in še strašnejši! Se hitreje se bodo množile armade brezposelnih, propadlih kmetov in se tako povečavale armade brezposelnih delavcev. V istem času pa bo pri nas že začela dati naša industrija dovolj raznovrstnega blaga, ki bo zadovoljila potrebe vsega delovnega ljudstva in prav tako kmeta. Tako vidimo pred seboj dve poti: ena pot pelje v blagostanje, izboljšanje življenjskih pogojev in popolne neodvisnosti od vsakogar; to je pot, na katero je stopilo naše delovno ljudstvo in po tej poti koraka skupno z ostalimi delovnimi množicami tudi množica naših delovnih kmetov. Druga pot pa pelje v brezposelnost, obubožanje in propadanje, skrajša v največjo bedo in revščino; to je pa pot, na katero peha milijonske množice delavcev in kmetov nenasitni kapitalizem pod vodstvom ameriških imperialistov.

Ogromna večina kmetov pri nas se mora čutiti srečna, da živi v taki državi, ki se tako ureja, kot dejansko odgovarja interesom delovnih ljudi, v kateri je strta oblast izkoriščevalcev ljudstva, kjer se uveljavlja načelo, da mora vsak živeti od truda in dela svojih rok, ne pa izkoriščati svojega bližnjega!

Vseh teh dejstev se naj kmetje ob plačevanju davkov spomnijo. Potem ne bodo več nasledili raznim skrajno zlobnim in lažnim vestem o nacionalizaciji zemlje, da hoče država uničiti kmeta itd. Kmet, ki bo to pravilno razumel in ki bo znal pravilno ceniti položaj nove Jugoslavije, se ne bo branil plačati davkov, ker se bo zavedal, da je to njegova državljanska dolžnost, da je to obveza njegove države, katero mora izpolniti, če hoče jutri uživati tudi plodove naših skupnih naporov. Razumel bo, da je pri nas vsa politika usmerjena v to, da na vseh področjih dvignemo produkcijo, tako v industriji, obrti kot kmetijstvu, da čim bolj pozitivno gospodarsko dejavnost, v katero moramo vključiti vse dela sposobne ljudi. Na ta način si ustvarjamo boljše pogoje življenja in le na ta način bomo zadovoljili vse potrebe naše potrošnje. To je pa politika, ki jo izvaja lahko le ljudska država, v kateri so odstranjeni spekulanti in ljudje, ki bi hoteli živeti na račun delovnega ljudstva!

Vsak naš aktivist na vasi mora poznati te probleme, mora razumeti politiko naše države, kajti drugače ne bo znal vzgajati ljudi v dobre državljanje. Kako naj sicer razlaga probleme, katerih sam ne pozna. Maršiko, ki se šteje na vasi za aktivista Osvobodilne fronte, pa kaj malo pozna problematiko, ki jo rešuje ljudska oblast in mnogokrat niti sam ni prepričan o pravilnosti naše politike. Vaški aktivisti mnogokrat sami nasledajo različnim sovražnim parolam, ki jih širijo sovražniki s ciljem, da bi zrušili ljudsko oblast na vasi, namesto da bi energično uvarili po teh govorih in se trudili za udržitve in uvrstitve ljudske oblasti, predvsem v krajevnih ljudskih odborih, v katerih je še čuti vpliv spekulantskih elementov.

Vprašanje davčne politike in obveze, ki jo imajo kmetje do države s tem, da plačajo davke, mora naš aktiv na vasi jasno in odločno postaviti pred vse davkoplačevalce ter ga pravilno razjasniti in raztolmačiti vsem prebivalcem vasi. Odločno mora postaviti dolžnost, da je treba davčne obveze do države poravnati ter tako doprinesiti h gra-

ditvi naše, iz krvi ustvarjene države, ki ob delu in prispevanju nas vseh postaja srečna domovina delovnega ljudstva! Tiste pa, ki nečesto plačati davkov, pa jim je bila odmera pravilno izvršena, je treba prikazati na množičnem sestanku kot ljudi, ki nečesto prav nič doprinese k skupni graditvi in jih kot take razprinkati. Treba je pokazati, da hočejo taki ljudje breme graditve in ustvarjanja boljše bodočnosti preložiti na ramena drugih, karisti bi pa hoteli uživati, tako kot tisti, ki največ dajejo, da bi se boljše in srečnejše življenje čimprej uresničilo.

(Kmečki glas)



Pogled na novourejano Tržaško cesto v Ljubljani.



"Vse za petletko" je zapiselo delavstvo ob zaključku glavnih gradbenih del na hidrocentralo Mariborski otok.

RASNA DISKRIMINACIJA JE DRAGA

Poročilo Predsednikovega odbora o civilnih pravicah in kasnejši predsejnik program desetih točk za zaščito civilnih pravic po zveznih zakonih, daje ameriškomu ljudstvu tretjo priliko preenitve stanja civilnih svobodnih naše dežele. Prva taka prilika je prišla v dobi petnajstih let, med 1776, ko je bila osnovana Izjava neodvisnosti, in 1791, ko je bila sprejeta listina pravic, znana Američanom pod imenom "Bill of Rights," ki tvori prvih deset dodatkov naše ustave. Druga prilika se je nudila v času, ko je Unija bila začasno razdvojena v sled vprašanja, da li more obstajati "pol suverena in pol svobodna."

Sedaj postavlja oboje, predsednikov odbor in njegov program vprašanje civilnih pravic naravnost pred ameriško ljudstvo. V obojem je naglasen naš interes kot posamezniki in kot narod za podvzete akcije, ki bi uresničila demokratična načela, na katerih je bila ta dežela ustanovljena. V obojem so iz praktičnega in moralnega vidika tudi naglašene posledice in učni ravnanja in gledanja na del našega prebivalstva kot na državljane drugega reda ali nižje vrste. To gledanje škoduje v praktičnem pogledu mnogim našim ljudem, ko si iščejo dela in zaslužka, pa naletijo na diskriminacijo.

To lice delovanja proti zapostavljanju je pokazal ob priliki banketa v počast spomenu pok. Wendella Willkieja Leo Cherne, podpredsednik organizacije Freedom House v New Yorku. Willkie, kot vemo, je bil nemoren borec proti diskriminaciji v kakršnikoli obliki in potreba nadaljevanja borbe v tem pogledu je razvidna iz tega, kar je povedal Cherne.

"Kjerkoli so delavci prizadeti v sled zapostavljanja," je dejal Cherne, "moremo vedeti, da trpi v sled tega tudi naše gospodarstvo; kajti delavci so obenem tudi odjemalci naših izdelkov in blaga. A če je delavec zelo reven, smo gotovi, da ne bo kupoval radioaparata, avtov, pralnih strojev, da niti kopalnih banj ne... To prizadeva gospodarska predelja, koder žive taki revni ljudje."

"Poleg tega nas drago stane diskriminacija tudi v pogledu produkcije. Tega ni mogoče tako natančno dognati, vendar so izgube precejšnje... Kadarkoli mora izurjen mehanik vzeti posej služabnika, trpimo kot druž-

ditvi naše, iz krvi ustvarjene države, ki ob delu in prispevanju nas vseh postaja srečna domovina delovnega ljudstva! Tiste pa, ki nečesto plačati davkov, pa jim je bila odmera pravilno izvršena, je treba prikazati na množičnem sestanku kot ljudi, ki nečesto prav nič doprinese k skupni graditvi in jih kot take razprinkati. Treba je pokazati, da hočejo taki ljudje breme graditve in ustvarjanja boljše bodočnosti preložiti na ramena drugih, karisti bi pa hoteli uživati, tako kot tisti, ki največ dajejo, da bi se boljše in srečnejše življenje čimprej uresničilo.

(Kmečki glas)

Vesela vest za Velikonoč

Različne cvetlice, ki jih nismo mogli dobiti za čas vojne, se bodo zopet dobile za velikonočne praznike v nedeljo 6. aprila. Cvetličarji pravijo, da bodo imeli vseh različnih barv vrtnice, kakor tudi krasne nagelne, gardenije, kamelije, ter tudi orhide raznih vrst, ki so bile redke v dnešni, ko so bili vrtnarji na vojni fronti.

Kot poroča Hubert Wolfe, glavni tajnik družbe "Cvetličarjev", bodo ljudje dobili veliko več za njih denar letos. Imeli bodo veliko zalogo rezanih cvetlic za velikonoč.

Ljudska fronta v Italiji je zveza vseh naprednih sil

Gibanju se je pridružila že vrsta političnih skupin, unije pa v celoti

Rim.—(Tass)—Ob prvi skupščini demokratične Ljudske fronte piše "Unita":

"Pomen Ljudske fronte daleč presega okvir volilnega bloka. To je zveza naprednih sil ljudstva, ustvarjena za daljšo dobo. Da bi razumeli uspehe Ljudske fronte, je treba oceniti silo udarca, ki ga je v zadnjih osmih mesecih naperila proti delovnemu ljudstvu reakcija v državi in inozemstvu, nastopajoč proti miru, svobodi in napredku. Ljudstvo je sprejelo borbo in se uprlo sovražniku. V tej borbi se je rodila demokratična Ljudska fronta. Ona ustreza zahtevam italijanskega ljudstva po enotnosti. Fronta je bila ustanovljena, da bo združila vse, ki jih zatira vladna konservativnega klerikalnega razreda. Ustvarjena je bila, da bo organizirala in stopila na čelo boja milijonov Italijanov, ki so uvideli, kako dušijo njihovo protestno gibanje. Zadnji meseci so pokazali, da italijanskega ljudstva ni mogoče ustraševati. Na srečo Italije ni ljudskim silam uspelo samo upreti se, ampak preiti tudi v protinapad.

Gibanje demokratične Ljudske fronte se vedno bolj širi. Pokrajinske podružnice Ljudske fronte so ustanovili v Rimu, Milanu, Turinu, Bresciji, Bolzanu, Genovi, Ferrari, Firenzi, Perugiji, Pisi, Anconii in Bariju.

V južni in srednji Italiji je nastalo mladinsko gibanje, ki se imenuje "Garibaldijevi avantgardisti".

Kongres socialistične stranke Italije je pozval vse bive partizanske bore, naj se priključijo Ljudski fronti.

Tovarniški sveti v severni Italiji hočejo preprečiti namere monopolov, da bi uničili nekatere domače glavne industrije—kot je to določeno v Marshallovem načrtu. Prevzeli so upravo nad ladjedelnico v Anconii, nad nekaterimi podjetji za proizvodnjo električne energije v dolini Pada in nad nekaterimi tovarnami v Bologni in Milanu.

"Kračansko gibanje za mir", ki je stopilo v Ljudsko fronto, vodi Guido Mikleli, eden izmed prvakov agrarne ustavodajne skupščine.

Mnoge znane osebnosti republikanske stranke so odklonile sodelovanje z dosedanjim voditeljem stranke Pacciardijem zaradi njegovega sodelovanja z reakcionarji in so se pridružile Ljudski fronti. Predstavnik te stranke v ustavodajni skupščini Proloci in general Lazzi vodita napredno krilo, ki je izstopilo iz stranke. V svoji izjavi je Proloci dejal, da je zapustil stranko samo zaradi tega, ker je stopila v vlado, ki omogoča ameriško zasluževanje Italije.

Vodstvo "demokracije dela" in parlamentarna skupina te stranke sta se že v samem početku pridružila Ljudski fronti in zavrnili izizvalne uničevalne poskuse nekaterih elementov.

Italijanska generalna konfederacija dela je po svojih najpomembnejših predstavnikih izjavila, da sindikati v celoti sprejemajo cilje demokratične Ljudske fronte.

Italijanske ženske so se odzvale razglasu Ljudske fronte in prirejajo po vsej državi zborovanja, na katerih odobravajo program Ljudske fronte in izražajo pripravljenost, boriti se v vrstah vseljudskega gibanja za svobodo, delo in mir.

Po podatkih, ki jih je doslej objavil organizacijski odbor, se pridružuje demokratični Ljudski fronti vedno večje število političnih strank in množičnih organizacij.

DOPIŠNIKOM IN ČLANOM JEDNOTE

Kadar pišete Prosveto ali v glavni urad SNPT, ne pozabite v naslovu napisati polno ime, ulico 23 za bencino "Chicago". Na kuverti vselej napišite: Chicago 23. III. To bo olajšalo delo na čiščilo pošti, nam pa po-
spedi doseganje pisma.

FLOWER PRICES ARE LOWER!

ORDER

Easter Flowers

NOW!

VELIKONOČNA NEDELJA BO 11. MARCA

Edno s cvetličarji lahko izrazite "Veselo velikonočno praznike". Vsi cvetličarji vam z veseljem priporočajo nove vrste cvetličnih daril, ki bogatejo velikonočno veselje.

- Vase družine
- Vase sorodnikov
- Bojne in one, ki ne morejo ven
- Za cerkev

Kaj se za mater-hčer

VELIKONOČNE KORSAZE

za vsi dve

"najboljši deklet!"

VAS CVETLIČAR NAROČI TELEGRAFIČNO KJER KOLI

Say it with Flowers

PRED SONČNIM VZHODOM

NOVELE
ANTON INGOLIC

(Nadaljevanje)

"Kaj boš zdaj?" me je vprašala mati. "Pojdem v vojno akademijo," sem odgovoril odločno. Mati me je srečna privila k sebi. Razumela je mojo žrtev. Kar se je kmalu potem zgodilo, je bilo zame, ki sem dotlej živel samo v knjigah in premalo poznal resnični svet, nerazumljivo, le to sem vedel, da gre za bito ali ne biti moje domovine. Takoj sem se pridružil protirevolucionarnim četam. Sredi kaosa in borb se mi je posrečilo priti na naše posestvo. Pri nas je bilo tedaj še mirno, v vasi ni bilo opaziti najmanjšega sledu o kakem uporu. Vendar mati ni hotela ostati niti sekunde več v Rusiji. Hotela je z Natašo v Nemčijo, kjer je imela daljne sorodnike. Prigovarjal sem ji, naj ostane, saj bo kmalu spet mirno, toda zaman.

Vzeli smo dragocenosti, slike in knjige pa zaidali in se odpeljali. Spremljal sem ju do meje. Čez nekaj mesecev so me ujeli rečci. Vedel sem, kaj me čaka: krogla v glavo. Bilo je blizu Odesa. Zaprl so nas v na pol porušeno šolo. Vsako jutro je prišel komisar in vprašal, ali hočemo stopiti v njihove vrste; sicer so nas pustili v miru. Na podstrešju sem iztaknil šolsko knjižnico in ves dan čital. Našel sem celotnega Puškina. Vsak dan nas je bilo manj, nekateri so pristopili k nasprotnikom, nekatere pa so odvedli in jih nismo več videli. Neke noči pa pride k mojemu ležišču rdečarmejec. Zgrabi me za roko in me potegne kvišku. "Konec," sem si rekel in mu sledil brez ugovora. Tovarjši so spali okoli po tleh, previdno sem šel med njimi.

Tiste trenutke mi je prišlo v misli življenje na Semjonovki, predvsem pa prostorna soba z velikimi oknami, polnimi knjig. Ivan Ivanovič, pojdi tle skozi vrt in krenite ob živi meji na levo! mi zašepče vojak, ko sva prišla iz sobe, tam boste našli čoln. Gledam ga in ne razumem. Vojak me je peljal do stranskega izhoda. Ivan Ivanovič, rešite se, jutri bo prepozno. Vi gotovo niste nobenemu od naših skrivili lasu. Ko boste zunaj, boste prej spoznali, da imamo mi prav in boste pristopili k nam. Toda tu nimamo več časa, da bi se čakali. "Ali me poznate?" sem vprašal strme. "Kaj vas ne bi poznal, Ivan Ivanovič? S Semjonovke sem. Fjodor, sin Mihajla Aleksandroviča, kočijaža vašega očeta." "Fjodor Mihajlovič?" sem naporno iskati v spominu in v polmraku skušal prepoznati obraz pred seboj.

Tedaj so se na hodniku oglasili trdi koraki in ostri glasovi. "Pojdite hitro!" Vendar se nisem mogel premakniti. Da pobegnem? Ne! Toda vojak me je sunil na dvorišče in zapri za menoj vrata. Opotekel sem se v temo. V čolnu na reki sem se šele zavedel, kaj se je zgodilo. Vso noč sem veslal, proti jutru se je odprlo pred menoj širno morje. Brez pravega načrta sem veslal dalje od obrežja. Ko se je popolnoma zdanilo, sem bil na širokem morju. Tedaj so mi omahnile roke, zleknil sem se v čoln in zaspal. Zbudil sem se šele proti večeru.

Zakašljal je ostro in suho. Potem se je dvignil. Njegov obraz je bil trd. Nepremično je strmel skozi lino. Čez čas je nadaljeval. "Zbudila me je angleška ladja. Z njo sem se odpeljal v Solun, od tam sem prišel v Jugoslavijo. Nekaj mesecev sem preživel v manjših madežonskih mestih. Opravljal sem najrazličnejše posle. Ko sem si nekaj prihranil, sem se od-

pravil v Beograd. Tu sem spoznal člane ruske emigrantske kolonije. Preko njih sem dobil stike z materjo in sestro, ki sta živeli v Dresdenu.

Odpeljal sem se k njima. Živeli sta od tega, kar sta prinesli s seboj. Spoznal sem, da bo treba najti delo, kajti sicer bomo lepega dne brez vsega na cesti. Mati pa je verovala, da ne bo minilo leto, pa se bomo vrnili. Težko mi je bilo zaradi nje in sestre, ki sta bili navajeni lepega življenja in nista mogli pogledati resnici v oči. Živeli sta kakor večina emigrantov tisti čas. Imeli smo služkinjo in slugo in jaz sem se moral vpisati na univerzo. Čeprav je bil to moj edini in davni cilj, nisem imel nikakega veselja do študija. Slednjič sem pregovoril mater, da smo odpotovali v Beograd, kjer je bilo življenje cenejše, poleg tega mi srbski jezik ni delal takih težav kot nemški.

V Beogradu sem se vpisal na univerzo, poleg tega sem na skrivaj obiskoval davkarsko šolo, kajti vedel sem, da bo materinih sredstev prej konec, preden bom mogel končati študije. V Beogradu sta mati in Nataša živeli kot v Dresdenu. Tudi ostali emigranti niso živeli drugače. Prireditve, zabave, pojedine, plesi s stalnimi govori, katerih vsebina je bila samo ena: še malo in spet bomo doma. Jaz pa sem vedel, da bo preteklo mnogo težkih let do naše vrnitve, v katero sem tudi jaz veroval. Ko so naša sredstva pošla, je mati šele spoznala, kakšen je naš položaj. Prav tedaj sem dokončal davkarsko šolo. Zaprošil sem za službo. Dobil sem dekret za Niš in mati se ni prav nič branila, ko smo odšli iz Beograda. V Nišu se je Nataša spoznala z nekim inženirjem, Srbom. Ko sem bil po enoletni službi premeščen v Bitolj, se je Nataša omožila. Že dve leti pozneje pa je na porodu umrla. Z materjo sva se še nekajkrat selila, dokler nisva pred desetimi leti prišla v Sombor.

Kašelj ga je popadel in mu vzel besedo. Zunanje je mesečina kopnela, zvezde so ugasnile in mesec se je umikal pred jutrom. Postalo je še hladneje.

"Kje je vaš brat?" sem vprašal. "Miša? Dolgo smo bili prepričani, da je padel v državljanski vojni. Tridesetega leta pomladi pa dobimo iz Nemčije sporočilo, da Miša živi v Rusiji in da je vprašal za nas. Nekaj mesecev pozneje dobimo njegovo pismo. Pisal nam je, naj se takoj vrnemo. 'Domovina vas kliče,' je pisal. 'Zakaj bi se potepali po tuji zemlji, delati za tujo buržuazijo in jedli njen kruh. Pridite, čaka vas Semjonovka, ki scier ni več naša, pač pa je last vseh narodov ogromne Sovjetske zveze. Biblioteko smo odkrili in jo postavili na njeno nekdanje mesto, niti ena knjiga ne manjka. Ivan bo lahko nemoteno študiral, tudi Nataša bo našla svoje delo in moža nove dobe, a mati mirno življenje. Videli boste, kakšno življenje živimo na Semjonovki, kjer sem jaz prvi ekonom.'

Mati je prečitala pismo pazljivo in počasi, potem ga je raztrgala na drobne kosce. 'Razbojniki so. Šele ko bodo naše vojske osvobodile Rusijo, ko me bo čakala hiša v Harkovu in bo Semjonovka očistena, se bom vrnila. Ali ne, Ivan?' Pritrdil sem, čeprav mi je bilo nenavadno težko ob bratovem pismu. Ko je mati zapustila sobo, sem zbral drobne kosce in jih sestavil, da sem imel spet pismo pred seboj. Nenavaden dih je vel iz bratovih energičnih črk.

(Dalje prihodnjik.)

duhovnika čast, da bi bil načelnik zadruga. Takrat so zavpili: Ven z brezvercem, gospod župnik že vedo, kako in kaj je treba delati, da bo zadruga uspevala. Ko pa je potem zadruga vrag vzel, so pravili, da je bilo vse v redu, samo bilance da niso "štimali". Seveda, če bi bil jaz v odboru, bi rekli: Kradel je, zapreti ga je treba! Tako pa so govorili le o nekakšnih bilancah. Kdo pa je takrat na vasi sploh vedel, kaj so bilance, se je oglašil prileten možak, ki si je, ob strani stoje, prižigal pipo.

Večrilo se je že. Lahen veter je zavel čez vrtove. Na vasi so kričali otroci, ki so gnali napajal živino k velikemu studencu. Iz dimnikov se je začelo kaditi.

"Hej, kaj pa stojite na vrtu, pojdi v hišo, pa se boste na toplem pogovarjali," je zaklicala od vežnih brat Mica, žena očanca Jerneja.

Ni jih bilo treba dolgo pregovarjati. Krenili so čez vrt in posadili v topli kmečki izbi, okrog velike mize.

"Samo kaditi ni treba preveč," je prosila gospodinja, "ti Jernej pa glej, da mi ne očišča poda, ker ga je ravno prej Tončka poribala."

"Ne bodi sitna, Mica, sedem jam sem skopal, sedaj bomo pa malo pivovali. Prinesi steklenico mošta!"

Na peči so se drenjali štirje fantki ter se ruvali za vrhovo šibo.

"Boste pri miru ali ne! Kakar boste sami, takrat vrešite! Ti Janezek pa skoči po tobak v trafiko."

Gospodinja je prinesla mošta, pa še sama prisledla.

"V hlev sem šla pogledat, mlade prašičke bomo dobili."

"To bo denarja pri vas," se je oglašil Zevnikov Jože.

"Ti vsaj ne bo treba tarnati zaradi davkov," ga je dregnila spet mlada kmetica.

"Brez tega pa ne gre, da ne bi male pogodnjali," pripoveduje Mica. "Leta petinštiridesetega, ko sem hodila na sestanke, je vedno godel: Mica, Mica, zate so otroci in pa kuharica, njiva in hlev, politiko pa pusti! Kaj imaš od teh sestankov, to je za nas moške. Sedaj se je pa že obrnil in mi pravi: Mica, ne samo na ženske sestanke, tudi na sestanke krajevnega odbora pojdi. —Prav sedaj govorimo veliko o združnih domovih. Da bi ga le sedzidali čimprej, da ne bo ste dediti posedali po gostilnah."

"Prav je rekla Mica," potrdi za pečjo Zevnikov Jože. "Na teh sestankih v gostilni vedno kaj zapraviš. Nekaj časa se pametno govorimo, nato pa kar vse križem, da ko grem domov, velikokrat pozabim, kaj smo sklenili."

"Pa ne da bi bil spet kak bogat kmet ali gostilničar Trtnik lastnik zadrugnega doma?" vpraša mlada kmetica. "Zadrugni dom bi moral biti naša skupna last. Tako nam vsaj govorijo in pišejo."

V sobo so pričeli prihajati še drugi vaščani in posedati okrog peči in mize.

"Tako je možje, o zadrugi in združnem domu govorimo, boste se vi kako besedo pritaknili," jim pravi Jernej.

"Oj, te zadrugel!" vzklikne velik, močan kmet. "Že v stari Jugoslaviji sem jo izkupil zaradi nekakovih bilanc."

Nato se pa oglašila mlada kmetica:

"Samo da ne bi spet kak bogatini zasedli prva mesta. Vsi bomo morali gledati, da si ne bi spet kdo naredil slanine v drugi. Pa ne verjamej, da bi se še kdo našel. Ržen je bil zaradi vojnih dohodkov razlaščen, veleposestnik Jernejek pa tudi. Vsi vemo, da ga ni bilo dosti prida. Gostilničar Trtnik pa si prav tako ne bo upal preveč rogoviliti."

"Hej, Tončka, ga še ne poznaš! Še pred večerajšnjim je nazogovarjal Jerina in Rotvarja, ko

Slika iz slovenskih Alp.

sta pri njem pila, češ, kaj vam bo ta zadrugi dom, ki toliko stane, ko lahko k meni hodite na sestanke, pa je dober prostor pa še prava potreba navrh," se je oglašil spet od strani Jernej. "Ste ga videli, kako gleda na svojo malho?"

Nato pa je nadaljeval:

"Pa kaj bi prazno slamo mlatili! Jaz mislim, da se moramo kar takoj pogovoriti o tem, kje bo stal zadrugi dom, koliko ljudi bo kopalo temelje, koliko voz kamenja in peska bo vsak kmet pripeljal in koliko lesa — tudi opeko lahko sami naredimo, saj imamo dosti ilovice. O vsem tem bi se pogovorili najprej v naši vasi, nato pa še v sosednji — nato pa bi iz obeh vasi izbrali odbor, ki bi vso stvar vodil. Pa bi šla reč naprej!"

"Kaj pa vi drugi mislite o tem?" vpraša Jože.

Gospodinja Mica, ki je medtem zopet prišla iz kuhinje, se je prva oglašila:

"Ker že o tem govorimo, mislim, da bi moral stati zadrugi dom na najlepšem kraju v vasi, da bi šel vsak z veseljem tja."

"Jaz bi oreh in lipo nasadil okoli njega," je pripomnil kmet Sitar. "Koštalo bo pa, koštalo!"

"Kaj ne bi koštalo!" ga je zavrnila kmetica Tončka. "Poglejte, oče Sitar, proga Samac-Sarajev — je tudi koštala, pa so tudi pravili, kaj bodo naredili ti fantki, ki so se komaj za krave pasti. Pa so jo le zgradili in še kako hitro!"

"To vam rečem, da bomo morali že gledati in delati, da ne bomo med zadnjimi," se zglašil zopet gospodinja Mica. "Kar v nedeljo popoldne se zberimo in se pogovorimo vsi skupaj. Tukaj smo še nekako složni, vendar nas je še premalo. Na sestanku bo treba dobro razložiti, kako in kaj, in za kaj gre. Urediti bi se moralo po mojem tako, da bi tisti, ki ima vprežno živino, vozil kamenje, pesek in les, tisti, ki ima pa samo kravice, bi kopali temelje. Tudi me ženske bi se na sestanku o vsem tem pogovorile."

"Pa še z okraja bi kazalo koga poklicati, pa magari samega predsednika, da se bo kak večer zglasil pri nas," pristavi Jože.

"Kaj pa strokovnjak, ki bi naredil načrt?"

"Res je, kar praviš, Jernej, na to smo pa pozabili," se oglašijo vsi hkrati. "Da bi le kakšen prišel med nas in nam kaj povedal. Trtnik bo odvrčal ljudi na vse kriplje od dela, saj zna vrjeti jezik — kaj ga ne bi, ko je bil v stari Jugoslaviji 15 let odbornik."

Na peči so se spet razživali otroci. "Vsa sedaj bodite tiho," jih je mirila gospodinja Mica.

Zunaj je bila lepa januarska noč. Oddaleč je bilo slišati petje mladine, ki je šla na sestanke.

"Mejdunaj, dela pa ne bo zmanjkalo," se pridruži kmet Jože. "Postaviti moramo zadrugi dom, ustanoviti pravo zadrugo, izboljšati živinorejstvo, saditi sadno drevje, očistiti gmajne, izboljšati travnike, pa kaj bi našteval! Ampak dobra zadruga — to je prvo! V njej bomo sčasoma prodajali vse svoje pridelke — umetna gnojila in drugo industrijsko blago pa bomo dobili v zadrugo naravnost iz tovarne. Samo kaj bodo dejali taki kot je Trtnik in trgovci Farovec?"

"I, kaj bodo. En čas bodo rogovili in pregovarjali ljudi, pa jih bo že minilo. Zadrugi dom pa bomo zgradili, naj stane kar hoče!"

Bilo je že kar kasno, ko se je oglašila Tončka:

"Pozno je že, spat bo treba. Le glejmo, da bomo znali na sestanku tudi druge prepričati in

Soške elektrarne važen činitelj pri elektrifikaciji Primorske

Izgradnja elektrarn, doba osvobodilne borbe, žalostne zapuščine iz časa anglo-ameriške okupacije, sindikalno in prosvetno delo, načrti za v bodoče

Trst. — Soške elektrarne, ki so popolno izkoriščanje hidrocentral.

V bližnji bodočnosti bo predvsem potrebno zgraditi daljnove, ki bodo povezali soške elektrarne z ostalimi slovenskimi elektrarnami. V ta namen se vršijo študijska dela za preureditev frekvence od 42 na 50 period, kot jo imajo ostale zvezne elektrarne v Sloveniji. Tako bodo soške elektrarne lahko oddajale del svoje energije tudi industriji v ostalih delih dežele.

Prav tako se preučujejo izboljšave odtoknih razmer elektrarne Doblarji.

Struga Soče je zelo ozka, zaradi tega se pri nalivih dvigne gladina srednje vode do osem metrov nad normalo, kar ovira odtok vode iz turbin in zmanjšuje proizvodnjo.

Zato ima direkcija v svojem načrtu zgraditev podzemeljskega odtoknega rova, ki bo to pomanjkljivost odpravil.

Stanovanjsko kolonijo in delavski dom je bivša uprava zapustila v žalostnem stanju. Odnosila je tudi večino inventarja. Angloameriške čete pa so dobesedno opustošile stanovanjske prostore, uničile parkete v sobah, okenske in vratne okvirje, pustile okajane zidove. Podjetje si je postavilo nalogo, da do 1. maja t. l. obnovi in opremi vse stanovanjske zgradbe.

Sindikalna podružnica si prizadeva, da oživi družabno življenje. Otvorjen je tečaj slovenskega jezika za domačine, ki so v dolgih letih fašizma obiskovali samo italijanske šole.

Večina vodilnih italijanskih uslužbencev je po priključitvi zapustila elektrarne. Njihova mesta so prevzeli domačini, na pomoč so jim pa priskočili strokovnjaki iz bližnjih slovenskih in hrvaških elektrarn. Nekaj italijanskih strokovnjakov je izrazilo željo, da ostanejo še dalje na svojih službenih mestih.

Vodna energija Soče postaja važen faktor pri elektrifikaciji Primorske in Slovenije sploh. V bližnji bodočnosti je predvidena izgraditev celega sistema elektrarn na Soči. Tudi delovni kolektivi soških elektrarn so se vključili v plemenito tekmovalno električnih central za izvršitev velikih nalog obnove in gospodarske okrepitve države.

Ali ste naročeni na dnevnik "Prosveto"? Podpirajte svoj list!

"PROSVETA"

2657 S. LAWDALE AVE.

Chicago 23, Ill.

Vaša naročnina na "Prosveto" je potekla z dnem.....19.....

V slučaju, da je od strani upravitelja kakšna pomoč, nas takoj obvestite, da se leta popravil Z bratskim pozdravom ZA UPRAVO "PROSVETE"

CENE LISTU SO:

Za Zdr. države in Kanado \$2.00	Za Chicago in okolice je.....\$2.50
1 tednik in.....0.80	1 tednik in.....0.80
2 tednika in.....1.60	2 tednika in.....1.60
3 tednike in.....2.40	3 tednike in.....2.40
4 tednike in.....3.20	4 tednike in.....3.20
5 tednikov in.....4.00	5 tednikov in.....4.00

Za Evropo je.....\$11.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v platu in si naročite Prosveto, list, ki je vaš lastnina.

Prišlete se smo le one člane iz družine, ki to dovolijo in ki hve ali stanujejo na enem in istem naslovu.

V nobenem slučaju ne več kot 5 tednikov

Pojasnili: Vselej kakor hitro kateri teh članov, ki so prišleti, preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to tako naznaniti upravitelju lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne store, tedaj mora upravitelj znižati datum za to vsoto naročniku ali pa ustaviti dnevnik.

PROSVETA, SNPJ, 2657 S. Lawdale Ave., Chicago 23, Illinois

Priložite pošiljam naročnino za list Prosveto, vsoto \$.....

1) Ime.....Čl. družita \$.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledočih članov moje družine:

2).....Čl. družita \$.....

3).....Čl. družita \$.....

4).....Čl. družita \$.....

5).....Čl. družita \$.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

Kadar se preselite, vselej naznanite svoj stari in novi naslov!

Ne smemo biti med zadnjimi

Matevž Hacc

"Čudno je to vreme letos, noče pa noče obležati sneg. Oziroma bi ga presneto rabila, še preje bi ga pa moralo pošteno zamesti!" — tako premišljuje kmečki očanec, ki koplje na vrtu jamo za sadno drevje.

"Kaj pa boste sadili, hruške ali češnje," ga vpraša mlad kmet, ki je krenil s ceste v lepi sadni vrt.

"Ej, mornice bom sadil, teh je najmanj na našem vrtu. Lansko leto sem vsadil 15 bobovcev, mošangarje sem pa že pred leti," mu odgovori očanec, ki je naglo zmetel zemljo z jame, zapil lopato v kup zemlje, si ob predpasnik obrisal roke, nato pa vzel mehur iz žepa ter si del v usta veliki zaloga tobaka.

Z robcem si je obrisal potno čelo in dejal:

"Kljub temu, da so zimski meseci, se človek pri kopanju pošteno ugreje."

Med tem je prišlo čez vrt še nekaj kmetov, med njimi tudi dve gospodinj.

"No, Jernej, rineš kakor kot po zemlji, vse boš prekopal," ga ogovori štiridesetih možak, okrog veselideseht. "To bo sadja!"

"Ejduš, če ga bo dosti, bo pa tudi davka? Je tako ali ni?" ga zvarne očanec in izpljune čk iz ust.

"Bi hotel postati magnatar, kaj?" ga dregne mlajša kmeti-

ca, "včasih si dobil 600 dinarjev za sto kilogramov težkega prašiča. Ondani si se pa hvalil, da si prodal prašiča za celih 18 jurjev, samih novih tisočakov. Za krompir si jih pa dobil dvakrat."

"Kdo ti je pa to povedal?"

"Saj ste se sami hvalili, vaša mati so pravili po celi vasi. Pa še 45 kupikov lesa ste prodali — tudi ne za boglonaj!"

"Ste videli, baba vse ve, kakor da bi bila zraven. Saj vedno pravijo, zakaj so davki, čimveč dohodkov imaš, več davka plačaš!" — se je branil očanec in obrnil pogovor.

"Kako pa je s temi zadrugami, toliko je govorjenja o združnih domovih?" je vprašal, pa kar sam nadaljeval:

"Tudi preje smo imeli zadrugo, pa ni bilo nič bolje. Nekdo sem se hotel vpisati v živinorejsko zadrugo, pa sem gnil svojo suhorebo sivko na razstavo. Saj so gospodje, ki se razumejo na živino, rekli, da je siva živina najbolj prikladna za naše kraje. Grem, ženem, moj sin Francek pa pravi: Oče, alfo do- sti nagrade za sivko? Seveda — sem mu odvrnil — ni take krave, kot je naša sivka."

Ko pa prideva na razstavo, sem videl kako slaba je moja krava, kajti tam so stale v lepi vrsti krave raznih trgovcev in premožnejših kmetov. Cela tro-

pa mestne gospode jih je ogledovala ter trepljala po hrbtu in glavi. — Pa ti pride k moji sviki neka suha trlica s črnimi očali, jo potrepja, da sem že mislil, če ne bo nagrade, bo vsaj pohvala — pohvala take gospode pa tudi nekaj velja!

Kaj mislite, namesto pohvale, mi pa pravi: Oče, ta vaša kočevska buša ni za živinorejsko zadrugo. — Vsi ti bogatini v smeh, jaz pa jezen! Kaj bi ne bil! Drugi so imeli lepe travnike, detelje, imeli so denar, da so lahko kupovali umetna gnojila — lahko so imeli tako živino."

Obrnil sem sivko ter zakričal: Vi, gospod z očali, mojo staro pojdi vprašat, koliko mleka ima sivka, pa vam bo pokazala, da se ni ne razumete! — Nagrade so pa le dobili sami bogati trgovci in gostilničarji. Da, tako je bilo pred 15 leti."

"Mene pa so nekoč vrgli ven iz seje, ker sem rekel, da ni za



Otroške jasi (oskrbovalnica) Predilnice in tkalnice v Mariboru.